

Ötletadó: KNEZT JUDIT

Ötletadás ideje: 1966. máj.

TART.: ALSÓKI NÉPRAJZI ADATOK

2. lap

FOLYORAJZI TARTALOM: ALSÓKI

STRUKTÚRA: XIV

Iratgyűjtő

MSZ 5617
PAPIRIPARI VÁLLALAT



KISKUNHALASI GYÁRA

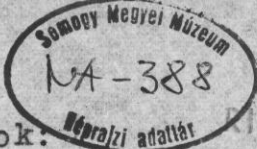
LELTÁRRA'S

ATVEZETVE AZ ÉRSEGES IRE. 1033-AS TETEL ALÓL

Kulcsy: Alsoki

Csurgónagymarteni néprajzi adatok:

/Népvisélet/ és /Szóttések/.



1033

V/5/61

RIPPL-RONAI MÚZEUM
KAPOSVÁR
Telefon: 23-74. — Postafiók: 70.

Pécsek Jánosné Alsoki lakós adatközlése:

Paszitos ruhába pintés üveget fogtak bele úgy, hogy beleállították az üveget és négy sarkát fogták fel a vékaruhának az üveg nyakára. A komasszonynak kétizben vittek ételt. Első alkalommal káposztalevest vittek, ebbe másfél kilogramm hus volt belefőzve, pilácsalevest, ez kockás tésztaival készült marhahus leves, amelybe szintén 1-2 kilogramm marhahus ment. A pilácsalevesben egy tyukot is megkövesztettek, ezt kivették és megtöltötték. A töltelék 12 tojás, zsemlye, fűszer, zsirban megpirítva. Ezzel töltötték meg a tyukot és kisütötték. Torma vagy paradicsom mártást vittek a töltött tyukhoz és hosszú zsirbanfőtt "kótt" "gégefánkot". Tetejére ujságpapír jött és ennek a tetejére tették a paszitos vékaruhát. Ketten mentek el, egyik vitte fején mindezeket az ételeket a vékarosárban, a másik külön vitte az üveget. Néha majd megszakadtak a nehéz suly alatt. Alig bírták levenni a fejükről, mindig segíteni kellett. Tóth Katalin Cserti Jánosné /meghalt 1956-ban/ idejében egy hét múlva az első paszitivésre még egy kosár emnivalót vittek: "kukoris, majd diós-mákos "kótt" tészta" volt benne. A "kukoris" két ágból fonva készült, kerek perec. 40 cm. átmérőjű és alig van lyukja a közepén." szentkiráli kukorisnak nagy volt a luktya, mondták, hogy megeheted a luktyát mert nagy. "A paszitos ruhán található minták, amelyeket Tóth Katalin Cserti Jánosné készített Alsokon, bordó himmel: "igyeses rózsa, hajló rózsa, szőlőfej és pávamadár".

Alsokon 4-5 családnak volt stikkelő gépje, az első világháború idején, ezzel háziszövésű vászonra készítettek piros, zöld, sárga, kék, lila színű virágos, többnyire rózsás mintákat, vékaruhára, disztörölközőre. Ez sokkal gyorsabban ment mint a szövés. Eladásra nem készítettek, csak maguknak. Pécsek Jánosné nászajándékba ilyen stikkelt mintájú diszkendőt és vékarendőt kapott, a lakodalom reggelén a diszkendőt kitették a kendőtartóra, az volt rástikkelve a rózsák között, hogy "jó reggelt". Lánykorában ő maga stikkelt.

Fekete Istvánné Alsok Jegyző u.13.sz.volt középparaszt adatközlései:

Pókos Sándorné az adatközlő édesanyja /1884-1950-ig/ sok szép színes szóttest készített. Mikor meghalt eltemettek vele egy bordó himes szóttest, arcára bolti szemfedél került. Fekete atlaszselyem ruhát huztak rá, fekete alapu apró mintás kasmirkendő, harisnya, cipő nem. Fehér abroszt és fehér diszkendőt tettek fel a szobába. Fehér lepedőt tettek a halott alá és a lepedő sarkai alá színes himi masinavászon tettek, hogy kilógjon körbe a koporsóból.

"Pamuk"-ból lehetett 2-est, 4-est, 8-ast venni, a legvékonyabb a 2-es volt.

Pókos Erzsébet Pókos Sándorné lánykori fényképén a következő viseletben látható, itt 17 éves volt. A haja egy fonatban van hátul és lelóg. Bokros ümög, bársony szoknya, selyemkötény van rajta, a selyemkötényen fényes zsinór diszítés van alul. Lábán fehér patentharisnya és gombos cipő. A vállán "kasmir, tibet" kendő van, mely elől keresztbe van téve és hátul van megkötve. A nyakon a huzós bluz csipkéje felett üveggyöngy van. A szoknya alá 3-4 pöntölt szoktak huzni.

A pöntölnek elől egy arasznyi sima része van, a többi része sűrűn ráncolt, felül pártába van fogva. Alul két "zámedli" azaz két bevarrás fut körbe. A pöntöl egyenlő hosszú volt a szoknyával, nem látszott ki belőle.

Somogy Megyei Múzeum
NA-388
Néprajzi adattár

A legalsó pöntől csak térdig ért, a többi lábszár közepig. A bokros ing alá "szük imeget" huztak. Az itt leírt viselet az ünnepi nyári viselet. Télen nem bokrosing, hanem "rékli" volt a felsőtesten és rajta fekete bársony vagy posztó plüsskabát, ha nagyon hideg volt még berlinert is huztak föl. Az öregeknek "pundora" volt még 1930-35-ben is hordták az idősebb asszonyok, /másik vidékeken kacabajkó néven ismerik./

Fiatal asszony viseletét látjuk a másik fényképen, hosszú siffon alsó ing van a szoknyába bekötve, az ujján slingelt, cakkos fodor van, amely kilóg a fölé huzott atlaszselyem rékli ujjá alól. A rékli fekete atlaszselyem, rózsás mintával. A kötény és a szoknya is atlasz selyemből van. A kötényen ezenkívül fekete fodor és két világosabb színű fehér masni van. A réklin világos alapszínű tibetkendő van, a fejen pedig konty. A haját középen választották el, kétoldalt megpödörték felfelé mindkét oldalon előrenyomták és hátul egyfonatba fonták meg és karikába tették fel a fejbubra, apró hajtüvel körülbőkötötték. A hajkoszorúra egy kontyalá való sapka jött, amely csipkés szélű volt és alul ráncolták és kötötték meg. Alul keménypapírból készült kapli került, ehhez varrták a szalagot és 4 helyen rátűzdelték. A nyakra "mizli" került és sokszoros üveggyöngy, a fülbe fülbevaló. A kézbe keszkenő, a lábra fekete patentharisnya és "magosszáru" fűzős cipő. Egy másik fényképen 40 év körüli nőt láthatunk, fekete selyemből van a kontya és nem látszik ki alóla a csipke, bársony rékli, bársony szoknya van rajta és fekete selyem kötény. A rékli alól kilátszik az ujján az alsóing slingelt vége. A réklire sötét alapszínű kásmirkendő került.

A századfordulón a kisfiuk is lánykaruhát kaptak. Az egyik fényképen látható Pókos Sándor pepita szövetruhában, mellette nővérkéje fehér csipke bluzban, szövet szoknyában és selyem kötényben. Bugyogó nincs rajtuk.

1926-ból az alsoki első és harmadik osztályos növendékek fényképén a kislányok még bő szoknyában, rékliben, kásmirkendőben és egyfonatba font hajjal láthatók, kötényük anyaga különböző. Egyetlen kislány nincs népviseletben az ottani Kovács lánya. A kisfiuk többsége csizmában van, az ő viseletük már városi viselet a csizmát kivéve.